

Rómska menšina v médiách

12.05.2000

Občianske združenie MEMO 98 zaoberajúce sa monitoringom médií v prvom štvrtroku t.r. obrátilo svoju pozornosť aj na rómsku menšinu. V mesiacoch január až marec prebiehal monitoring hlavných významných elektronických médií. Sledované boli hlavné spravodajské relácie STV, TV Markízy a TV Lunny, resp. Slovenského rozhlasu a Rádia Twist. V týchto boli zaznamenávané informácie o menšinách (v pozitívnom, neutrálnom alebo negatívnom duchu), o rôznych témach, resp. kauzách v súvislosti s nimi, ako aj informácie o osobnostiach reprezentujúcich príslušné menšiny.

- **Pomerne málo priestoru venovali médiá prezentácií problematiky menšín**
- **Jednoznačne dominovali iba informácie o rómskej menšine, pričom tieto informácie boli prevažne neutrálne, zarážajúce je však množstvo negatívnych zmienok o Rómoch v porovnaní s minimom pozitívnych správ**
- **Rómovia boli spomínaní najmä v súvislosti s kauzami: "emigrácia do zahraničia" a "Luník IX"**

Ako v tejto prezentácii dopadla rómska menšina?

Uvedené médiá za tri mesiace odvysielali celkovo 172 hodín 25 minút a 24 sekúnd spravodajských relácií. V nich o menšinách odznali informácie v rozsahu 3 hodiny 28 minút 23 sekúnd. Ako ukazuje graf č. 1, rómskej menšine bolo z tohto priestoru venovaných 95,5% času (3 hodiny 19 minút). Išlo prevažne o neutrálne informácie, ktorých bolo 83% (204). K týmto informáciám je ešte nutné prirátať informácie o tematických okruhoch a kauzách, ktoré sú analyzované v nasledujúcom odstavci. Na druhej strane, ako vidieť z grafu č. 2, pozitívne boli len 4, negatívnych však bolo 37, čo je 15% informácií o rómskej menšine. Z hľadiska obsahu (graf č. 5) najviac času bolo venovaného politike - 36 minút 23 sekúnd. Sociálnej sfére bolo venovaných 18 minút 33 sekúnd, pomoci štátnych organizácií 7 minút 47 sekúnd, otázka neznášanlivosti voči menšinám bola zastúpená 6 minútami 44 sekundami, samospráva niečo vyše piatimi a kriminalita tiež takmer piatimi minútami. Pre porovnanie školstvu boli venované len necelé dve minúty vysielacieho priestoru.

Tematicky bola v médiách najviac prezentovaná kauza exodu Rómov – až jednu hodinu šesť minút a osemnásť sekúnd, čo je z celkového času venovaného Rómom jedna tretina. Z 344 informácií 303 bolo ladených neutrálne; negatívnych bolo 40 informácií a iba jedna bola pozitívna (grafy č. 3,4). Košickému sídlisku Luník IX bolo venovaných 10 minút 31 sekúnd, neutrálny charakter malo 23 informácií, negatívnych bolo 17. Takmer 12 minút zabrali vyhlásenia politických strán o rómskej menšine (neutrálnych bolo 96, negatívne 3). Dve minúty venovali médiá aj *návrhom poslanca R. Fica* na riešenie menšinovej problematiky. Všetky tieto informácie (10) však mali negatívny akcent. Z osobností rómskej menšiny najväčší priestor bol venovaný V. Danihelovi (1 minúta 27 sekúnd) a M. Lackovi (1 minúta 20 sekúnd). Z ostatných predstaviteľov boli spomínaní ešte L. Šaňa, L. Richter, G. Adam, A. Patkoló, resp. rómske organizácie ROI a RIS. Tieto informácie boli však vždy pod jednu minútu a mali prevažne neutrálny charakter.

O čom vypovedajú uvedené informácie?

V spravodajstve mienkotvorných médií, akými sú televízne stanice STV, TV Markíza a čiastočne aj TV Luna i rozhlasové stanice SRo a Twist, o národnostných menšinách jednoznačne dominuje problematika rómskej menšiny. Televízne stanice pritom venovali rómskej menšine celých 100% vysielacieho času poskytnutého v spravodajstve menšinám. Z toho vyplýva, že problémy rómskej

menšiny považujú monitorované médiá za veľmi dôležité. Súčasne z informácií vyplýva, že informácie sú poskytované skutočne bez zaujatia, prevažne neutrálne. Avšak v tomto ohľade je signifikantné aj pomerne vysoké číslo negatívnych informácií a minimum informácií pozitívneho charakteru.

Z obsahového hľadiska jednoznačne dominuje politický pohľad na rómsku problematiku. Z káuz je to odchod Rómov do zahraničia z rasových dôvodov, kde je tiež evidentný vysoký počet negatívnych informácií.

Z aspektu výpovednej hodnoty monitoringu sú zanedbateľné informácie o prezentácií rómskych osobností v sledovaných médiách. V analýze sme tieto informácie uviedli len kvôli úplnosti. Tu je evidentné, že najmä prezentácia činnosti Kancelárie splnomocnenca pre rómsku menšinu V. Danihela je nedostatočná. Práve prezentácia aktivít a jednotlivých projektov, ktoré schvaľuje vláda SR, by mohli prispieť k zvýšeniu pozitívnych informácií o rómskej menšine.

Rómovia v jednotlivých médiách.

Slovenská televízia v prvom štvrtroku venovala spravodajstvu 28 hodín 52 minút 12 sekúnd. Problematike menšín bolo venovaných 1,98% času, čo je niečo cez 34 minút. Celý čas bol venovaný prezentácii rómskej menšiny. Pozitívne odznela iba jedna informácia. 34 informácií bolo ladených neutrálne a 9 negatívne. Prevládali informácie politického charakteru – viac ako šesť minút, pozornosť bola venovaná aj sociálnej problematike – necelých päť minút. Približne rovnako boli zastúpené problémy samosprávy a kriminality – okolo dvoch minút. Ďalej bolo spomenuté školstvo (1:20 min.) a pomoc štátnych organizácií (necelá minúta). Tematicky bol najviac zastúpený exodus Rómov, viac ako ôsmimi minútami (neutrálnych 32, negatívne 3 informácie) a Luník IX 5 minútami 37 sekundami (neutrálne ladených informácií 11, negatívne 5). Necelé dve minúty (14 neutrálnych správ) venovalo spravodajstvo STV aj vyhláseniam politických strán o rómskej menšine. Z rómskych osobností sa v spravodajstve STV ocitli V. Danihel, L. Šaňa, P. Farkas, M. Lacko, G. Adam, resp. ROI. Všetky informácie boli neutrálne okrem informácie o G. Adamovi, ktorá bola pozitívna.

Podobne ako u STV vyznelo porovnanie celkových časov aj v **TV Markíza**. Tá venovala hlavnému spravodajstvu 32 hodín 26 minút 38 sekúnd. Problematike menšín bol poskytnutý priestor v trvaní 25 a pol minúty, čo je 1,31%, pričom celých 100% času bolo venovaných informáciám o Rómoch. Informácie boli prevažne neutrálne (33), jedna bola pozitívna a 7 negatívnych. Obsahovo boli informácie zamerané najmä na sociálnu sféru a kriminalitu. Každá oblasť bola zastúpená až 4 minútami. Z ďalších oblastí bola pozornosť venovaná školstvu, samospráve a pomoci štátnych organizácií – všetky v rozmedzí 1 až 2 minút. Najmenej času bolo venované politike. Takmer 11 minút venovala Markíza exodu Rómov, pričom neutrálnych informácií bolo 29 a až 16 bolo negatívnych. Kauze Luník IX boli venované 3 minúty (neutrálne vyznelo 6 informácií, negatívne 7). Z predstaviteľov rómskej menšiny TV Markíza venovala priestor len osobám L. Šaňu a G. Adama.

Z času 29 hodín 35 minút 35 sekúnd spravodajstva **TV Luna** patrilo 20 a pol minúty (1,15%) len jednej menšine – rómskej. Celkovo bolo 24 informácií neutrálnych a 2 negatívne. Politike bolo venovaných takmer osem minút, sociálnej sfére a problematike neznášanlivosti voči menšinám okolo dvoch minút. Exodus Rómov bol v spravodajstve Luny zastúpený až 11 minútami (neutrálne vyznelo 53 správ a negatívne 4 správy). Luník IX a *návrhom poslanca R.Fica* na riešenie menšinovej problematiky bolo venovaných po dve minúty, pričom v prvom prípade to boli informácie neutrálne, v druhom negatívne. Z osobností sa dostalo v TV Luna priestoru informáciám o V. Danihelovi, A. Patkolóvi a L. Richterovi.

V **Slovenskom rozhlase** sme v prvom štvrtroku tohto roku zaznamenali 45 hodín a 45 minút spravodajských informácií. Menšinám bola venovaná 1 hodina 4 minúty 32 sekúnd, čo je 2,5%. Takmer 90% informácií bolo venovaných problematike rómskej menšiny. Pozitívne informácie odzneli 3, neutrálnych bolo 38 a negatívnych 9. Politika bola predmetom informácií počas 7 a pol minúty, sociálna sféra necelú 1 a pol minútu, samospráva 1 minútu 43 sekúnd, pomoc štátnych organizácií necelé dve minúty, otázka neznášanlivosti voči menšinám 1 minútu a kriminalita necelú minútu. Tematicky prevládal v spravodajstve SRo exodus Rómov - 17 minút, z čoho bola pozitívna 1 informácia, neutrálnych bolo 71 a negatívnych 17. Vyhláseniam politických strán o rómskej menšine bola venovaná necelá minúta, pričom všetky informácie boli neutrálne. Z osobností rómskej menšiny bol zastúpený V. Danihel (neutrálne), M. Lacko (pozitívne i neutrálne) a G. Adam (neutrálne). Ďalej odzneli informácie o ROI (neutrálne i negatívne) a o RIS (neutrálne).

Rádio Twist venovalo v mesiacoch január - marec 2000 spravodajstvu 35 hodín 22 minút 36 sekúnd. Menšiny v tom boli zastúpené zo všetkých sledovaných médií percentuálne najviac - 2,85%. Rómska menšina v tomto priestore bola prezentovaná na ploche necelých 58 minút (95,4%). Neutrálne zamerané boli tieto informácie v 59 prípadoch, 7 bolo negatívnych.

Obsahovo boli informácie najviac venované politike – až 13 minút. Sociálna sféra bola prezentovaná v Rádiu Twist niečo viac ako 5 minút a problém neznášanlivosti voči menšinám 4 minúty. Problematika samosprávy a rómskej menšiny a pomoc štátnych organizácií Rómom dostali priestor o niečo väčší ako dve minúty. Tematicky mal najširšie vyjadrenie exodus Rómov, 18 a pol minúty, pričom neutrálnych bolo 102 informácií, negatívne boli 3. Vyhláseniam politických strán o rómskej menšine bolo poskytnutých takmer 8 minút vysielacieho času v spravodajstve Rádía Twist; neutrálnych bolo 63 informácií a negatívne boli 3. Košickému Luníku IX boli venované dve minúty, informácie boli ladené neutrálne. Z osobností dostal priestor iba V. Danihel v rámci dvoch neutrálnych informácií.

Ako vyzeralo vysielanie o rómskej menšine v jednotlivých mesiacoch?

V mesiaci **január** bola v uvedených médiách rómska menšina prezentovaná celkovo 1 hodinu 58 minút 35 sekúnd (graf č. 6). 118 informácií bolo neutrálnych, len 3 boli pozitívne a 25 bolo negatívnych (graf č. 7). Ako vidieť z grafu č. 10, najviac času bolo venovaných politike - 14 minút 41 sekúnd. Potom nasledovala sociálna sféra, pomoc štátnych organizácií Rómom, samospráva, problematika neznášanlivosti voči menšinám a školstvo. Exodus Rómov bol v sledovaných médiách v januári prezentovaný jednou hodinou (graf č. 8). Odznela len jedna pozitívna informácia, neutrálnych 293 a negatívnych 24 (graf č. 9). Vyhláseniam politických strán o rómskej menšine poskytli médiá takmer 9 minút, pričom išlo prevažne o neutrálne informácie. Kauze Luník IX sa médiá venovali o polovicu menej, pričom išlo o 17 negatívnych informácií. *Návrhy poslanca R.Fica na riešenie menšinovej problematiky* boli všetky negatívne ladené. Z osobností boli v médiách v januári V. Danihel (neutrálne), L. Šaňa (neutrálne), A. Patkoló (neutrálne), L. Richter (neutrálne), M. Lacko (pozitívne i neutrálne) a G. Adam (neutrálne a negatívne).

V **STV** v januári odznelo vyše 15 minút informácií o rómskej menšine. Neutrálnych bolo pritom 22 a negatívnych 6 informácií. Najväčší čas bol venovaný sociálnej sfére, ďalej bola predmetom informácií politika a pomoc štátnych organizácií Rómom. Z káuz najviac času zabral exodus Rómov, ďalej téma Luník IX a vyhlásenia politických strán. Z osobností bol v spravodajstve STV prítomný iba V. Danihel. **TV Markíza poskytla vo svojom spravodajstve v januári t.r.** problematike Rómov čas 11 minút 14 sekúnd pre prevažne neutrálne ladené informácie. Prezentované boli témy školstva, pomoc štátnych organizácií a samospráva, z káuz a tém to boli – exodus Rómov, Luník IX a z osobností L. Šaňa. **TV Luna poskytla vo svojom spravodajstve**

rómskej menšine 15 minút 50 sekúnd. Okrem jednej boli všetky informácie neutrálne. V nich mala najväčšie zastúpenie politika a exodus Rómov. Z osobností sa vyskytli v TV Luna V. Danihel a A. Patkoló. **Slovenský rozhlas v januári venoval priestor** rómskej menšine počas 31 minút 15 sekúnd, z toho boli 3 pozitívne a 3 negatívne informácie a 11 ich bolo neutrálnych. Samospráva a pomoci štátnych organizácií venoval približne rovnaký čas. Ďalšie problémy sa týkali sociálnej sféry a neznášanlivosti voči menšinám. Z tém najviac času bolo venovaných exodu Rómov (pozitívna 1 informácia, neutrálnych 61 a negatívnych 17 informácií). Z osobností sa v SRo objavil G. Adam. **Rádio Twist** poskytlo informáciám o Rómoch celkove 29 minút pre neutrálne (24) a negatívne (7) informácie. Išlo o informácie venované politike, pomoci štátnych organizácií Rómom, sociálnej sfére a problému neznášanlivosti voči menšinám. Exodus Rómov bol prezentovaný na priestore 18 a pol minúty, vyhlásenia politických strán o rómskej menšine na priestore 5 a pol minúty.

Vo februári bola rómska menšina v monitorovaných médiách prezentovaná 56 minút 13 sekúnd prostredníctvom 53 neutrálnych a 9 negatívnych informácií (grafy č. 11 a 12). Najviac priestoru dostala oblasť sociálnej sféry, ďalej politika, kriminalita a samospráva. Menší priestor dostalo školstvo a problematika neznášanlivosti voči menšinám. Médiá najviac zaujímala Kauza Luník IX (45 neutrálnych informácií) a až potom exodus Rómov (grafy č. 13 a 14) Okrem toho boli v médiách prezentované tiež vyhlásenia politických strán o rómskej menšine. Osobnosti rómskej menšiny dostal pomerne veľký priestor - 2 a pol minúty - V. Danihel cez neutrálne informácie. Ďalšími boli L. Šaňa a G. Adam, resp. aj RIS.

Z jednotlivých médií **STV** vo februári informovala o Rómoch v čase 12 a pol minúty. Informácie boli neutrálneho (6) i negatívneho (3) charakteru. STV informovala najmä o kriminalite, sociálnej sfére a samospráve, ako aj školstve. Preferované boli najmä témy exodus Rómov (neutrálne a negatívne informácie) a Luník IX (neutrálne informácie). Z osobností odznali informácie o V. Danihelovi a L. Šaňovi (neutrálne) a o G. Adamovi (pozitívne). **TV Markíza** venovala rómskej menšine 8 a pol minúty. Neutrálnych bolo 12 informácií, 2 boli negatívne. Išlo najmä o sociálnu sféru a kriminalitu, z káz o exodus Rómov a Luník IX. V prvom prípade boli všetky informácie negatívne (10), v druhom neutrálne (6). Ďalšia súkromná televízia **TV Luna informovala o Rómoch len necelé 3 minúty. Prezentovaná bola najmä sociálna problematika a kauza Luník IX. Slovenský rozhlas vo svojom februárovom spravodajstve poskytol informáciám o rómskej menšine 11 a pol minúty. Najviac boli prezentované politické problémy, odznali aj informácie o exode Rómov, resp. vyhlásenia politických strán o rómskej menšine. Objavili sa aj dve informácie o V. Danihelovi a jedna o RIS. Rádio Twist vysielalo v spravodajských reláciách informácie o rómskej menšine a to v trvaní 8 a pol minúty. Išlo najmä o politiku v súvislosti s Rómami, problematiku samosprávy a neznášanlivosti voči menšinám. Twist informoval aj o Luníku IX a o vyhláseniach politických strán o rómskej menšine. Odznala aj jedna neutrálna informácia o V. Danihelovi.**

Ako vidieť z grafov č. 16 a 17, v **marci sledované médiá informovali o rómskej menšine 55 minút 13 sekúnd** prostredníctvom prevažne neutrálnych informácií. Najväčší priestor dostala politika (graf č.20), sociálnej sfére patrilo 7 minút 18 sekúnd. Ďalšími oblasťami boli kriminalita a otázka neznášanlivosti voči menšinám. Z tém mal najviac priestoru exodus Rómov (graf č. 18), pričom všetky informácie boli negatívne (graf č. 19). Informácie odznali aj o ROI, RIS a G. Adamovi.

STV v marci informovala o politike vo vzťahu k Rómom a jedna informácia odznala o ROI. TV Markíza odvysielala o rómskej problematike 4 neutrálne a 3 negatívne informácie, resp. jedna bola pozitívna. Išlo o sociálnu sféru, kriminalitu a exodus Rómov. TV Luna informovala v marci o Rómoch zo všetkých televíznych staníc najmenej - 1 minútu 40

sekúnd - išlo o 2 neutrálne a jednu negatívnu informáciu súvisiace s problematikou neznášanlivosti voči menšinám. Slovenský rozhlas odvysielal o rómskej menšine 16 informácií (neutrálnych 11, negatívnych 5) v trvaní 15 minút 18 sekúnd. Najviac času dostala politika, ďalšie informácie pod jednu minútu sa týkali sociálnej sféry, kriminality, resp. problému neznášanlivosti voči menšinám. Odznali aj neutrálne ladené informácie o ROI, RIS a G. Adamovi. **Rádio Twist v marci poskytlo v spravodajstve rómskej menšine zo všetkých monitorovaných médií najviac priestoru - 20 minút 13 sekúnd. Dominovali informácie politického charakteru, ako aj zo sociálnej sféry.**

Správa spolu s priloženými grafmi je k dispozícii na web stránke: www.memo98.sk

Táto správa vznikla za podpory NPOA, Nadácie pre podporu občianskych aktivít.